

(ontwerp)Participatieplan NMP

1 Een nieuw Nationaal MilieuProgramma

Wilt u graag bijdragen bij het opstellen van de milieuplannen? Dat kan. Voor u ligt het (ontwerp)participatieplan waarin het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat beschrijft hoe ze de maatschappij wil betrekken bij het opstellen van het milieubeleid voor de toekomst. In 2023 zal het Kabinet haar plannen voor het milieubeleid voor de toekomst aan de Tweede Kamer sturen. Die plannen komen in het Nationaal MilieuProgramma (NMP). In dat programma komt te staan hoe het Kabinet ervoor wil gaan zorgen dat de leefomgeving schoon, gezond en veilig is. De plannen gaan over de periode van nu tot en met 2050. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat stelt het NMP op, maar doet dit niet alleen. De totstandkoming vraagt om samenwerking en afstemming met veel partijen.

Een veilige, gezonde, schone leefomgeving raakt alle inwoners, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en bedrijven van Nederland. Het is de grond onder onze voeten, de lucht die we inademen, het water dat we drinken, de omgeving waar we ons in verplaatsen, wonen, werken en recreëren. Het Ministerie van IenW nodigt daarom iedereen van harte uit mee te denken over de plannen voor de toekomst. Wij vinden het belangrijk dat iedereen kan bijdragen aan het opstellen van dit programma. Hieronder leest u hoe u kunt meedenken over en bijdragen aan het NMP.

1.1 Voor wie is dit plan?

Dit (ontwerp)participatieplan is voor iedereen die graag wil weten hoe IenW om gaat met participatie bij het opstellen van het NMP en welke participatiemiddelen we daarbij gebruiken.

1.2 Wat staat er in dit (ontwerp)participatieplan?

In dit plan leest u hoe u betrokken kunt zijn bij het opstellen van het NMP. We horen graag van u of dit plan u voldoende in staat stelt uw bijdrage te leveren. Mocht u op een andere manier betrokken willen worden, dan kunt u dat tijdens de zienswijzeprocedure van 24 augustus tot en met 4 oktober 2022 laten weten. We bekijken dan of en hoe we een invulling aan uw wensen kunnen geven.

In hoofdstuk 2 lichten we het NMP kort toe. Vervolgens beschrijven we in hoofdstuk 3 hoe we de participatie vorm willen gaan geven. Ook leest u hoe u op de hoogte kunt blijven. Na het lezen van het (ontwerp)participatieplan weet u waarom we aan een NMP werken, en waar u informatie kunt vinden. Ook weet u uit welke stappen het proces voor het opstellen van het NMP bestaat en hoe u mee kunt denken.

1.3 Participatie in tijden van corona

Afgelopen jaren stonden in het teken van corona en de maatregelen tegen het coronavirus. Op dit moment zijn fysieke ontmoetingen mogelijk. Om ervoor te zorgen dat iedereen die dat wil, ook kan participeren, organiseren we - naast fysieke bijeenkomsten - ook digitale participatiemogelijkheden. Het kan natuurlijk altijd zo zijn dat we weer te maken krijgen met nieuwe coronamaatregelen. In dat geval organiseren we de participatie binnen de dan geldende regels. Op onze website houden we u op de hoogte.

2 Het Nationaal Milieuprogramma

Milieubeleid is niet nieuw. In 2021 stonden we stil bij 50 jaar milieubeleid in Nederland. Er is in die vijftig jaar veel bereikt. De lucht en het water zijn schoner, de natuur wordt op allerlei manieren beschermd en de vervuiling is verminderd. We weten ook steeds meer over milieuproblemen en de gevolgen die ze hebben op mens en dier. Ook weten steeds beter hoe we de problemen op moeten lossen. Er is veel bereikt. In 1989 verscheen het eerste Nationaal Milieubeleidsplan. Dit plan zette Nederland internationaal op de kaart. In de periode daarna verscheen ongeveer elke vier jaar een nieuw Nationaal Milieubeleidsplan. Het laatste NMP – NMP4 – verscheen in 2001. Daarna is het milieubeleid vooral per sector aangepakt. Denk bijvoorbeeld aan een speciaal programma om geluidhinder te bestrijden, het schone luchtakkoord en de sanering van asbest.

In 2021 heeft Staatssecretaris Stientje van Veldhoven van IenW het Nationaal MilieubeleidsKader (NMK)¹ vastgesteld. In het NMK staat een aantal uitgangspunten en basisprincipes voor het milieubeleid. Het NMP werkt het NMK uit naar de praktijk: een uitvoerbaar plan met concrete acties dat samen met alle betrokkenen is opgesteld. De huidige Staatssecretaris van IenW – Vivianne Heijnen - heeft aan de Kamer laten weten dat zij medio 2023 het ontwerp-NMP naar de Tweede Kamer zal gaan sturen.

2.1 Algemene beschrijving NMP

Het NMP is een uitwerking van het Nationaal Milieubeleidskader (NMK). Het NMK is begin 2021 gepubliceerd en is de lange termijnvisie op milieu vanuit het Kabinet. Naast het NMP wordt er natuurlijk elke dag hard aan milieubeleid gewerkt. Het NMP heeft als toegevoegde waarde het samenbrengen van al het huidige milieubeleid met aangescherpte ambities tot een strategisch en gecoördineerd lange termijn milieubeleid. Zo maakt het NMP gebruik van verschillende Europese ambities opgenomen in bijvoorbeeld de European Green Deal en het bijbehorende actieplan 'Towards Zero Pollution for Air, Water and Soil'. Met het NMP wordt er invulling gegeven aan deze visie, door doelen voor een schone, gezonde en veilige leefomgeving te stellen. In het NMP worden gesteld voor 2030 en 2050 geformuleerd. Ook beschrijft het NMP de acties die ingezet moeten worden om deze doelen te bereiken. Het NMP heeft als overkoepelend doel een schone, gezond en veilige leefomgeving in 2050 waarbij gezondheidsschade door milieuvervuiling verwaarloosbaar is. De focus van het NMP zal liggen op het voorkomen van milieuschade. Dit noemen we het streefbeeld. Dit streefbeeld valt uiteen in drie opgaven:

- Vitale ecosystemen
- Gezonde leefomgeving
- Duurzame, circulaire economie

Om de milieueffecten van de voorgenoemde maatregelen goed in beeld te krijgen, worden deze onderzocht. In het milieueffectrapport komt te staan wat dat onderzoek heeft opgeleverd en wat de mogelijke effecten op het milieu zijn. De NRD beschrijft de reikwijdte en het detailniveau van de informatie die in het milieueffectrapport moet komen te staan en geeft zo de kaders aan voor het onderzoek.

2.2 Fasering

Met het opstellen van het NMP worden er meerdere fases doorlopen. De eerste fase, 'visievorming' is al afgerond met het publiceren van het Nationaal MilieubeleidsKader. Op het moment dat de brief naar de Tweede Kamer is verzonden samen met dit (ontwerp)participatieplan is ook de tweede fase, de 'verkenningfase' afgerond. Hiermee is verkend wat de kaders zijn waarbinnen het NMP zich kan ontwikkelen. De kaders zijn opgenomen in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau, die op dit moment ter inzage ligt. Vanaf dit moment gaan we de derde fase in, de 'verdiepingsfase'. Nu gaan we het ontwerp-NMP ontwikkelen door middel van het participatieproces. Deze fase zal medio 2023 worden afgerond. Daarna begint de 'besluitvormingsfase'.

Het opstellen van het NMP gaat in goed overleg en samenspraak met andere ministeries en medeoverheden (gemeenten en provincies). Wanneer het NMP is vastgesteld, nu gepland in het

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/02/22/nationaal-milieubeleidskader-definitieve-versie>

najaar van 2023, zal de uitvoeringsfase van de plannen en acties opgenomen in het NMP beginnen. De uitvoering van deze plannen is een continu proces.

2.3 Wie zijn erbij betrokken

Milieubeleid is geen zaak van één partij. Daarom stellen we het NMP samen met andere partijen op. Andere partijen zijn mede-overheden: gemeenten, waterschappen, provincies en andere ministeries, maar ook (koepelorganisaties vanuit) het bedrijfsleven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, bewonersorganisaties en individuele inwoners (jong en oud) kunnen een bijdrage leveren.

2.4 Werken in de geest van de Omgevingswet.

Om te zorgen dat het NMP voldoet aan de Omgevingswet kiezen we ervoor het NMP volgens de systematiek van de Omgevingswet op te stellen. Participatie is onder de Omgevingswet erg belangrijk. Voor een programma schrijft de Omgevingswet voor dat achteraf goed gemotiveerd wordt wie betrokken is geweest en wat de resultaten waren. Deze zogenaamde motiveringsplicht is geregeld in artikel 10.8 van het Omgevingsbesluit.

3 Participatie in dit project

Het participatieproces kent formele en informele participatiemomenten. Er zijn twee formele participatiemomenten: de zienswijzenprocedures. Daarnaast worden er informele momentengeorganiseerd, zoals bijvoorbeeld themasessies. De informele participatieactiviteiten organiseren we om de kennis en ideeën uit de samenleving te gebruiken bij het opstellen van het (ontwerp)NMP. Ook zijn het momenten om onze ideeën te toetsen.

Door tijdens het opstellen van het plan voortdurend in gesprek te zijn met de partijen die door het NMP geraakt worden komen alle voors en tegens van maatregelen vroeg op tafel. Ook de verschillende belangen worden door met elkaar in gesprek te gaan, helder. Mede op basis van de informatie uit het participatieproces besluit de staatssecretaris welke doelstellingen en welke maatregelen een plek krijgen in het NMP.

3.1 Uitgangspunten voor participatie

De uitgangspunten waarbinnen de participatie wordt vormgegeven zijn:

1. Participanten beschikken over voldoende informatie om te kunnen participeren.
2. De participanten krijgen terugkoppeling op de door hen ingebrachte input.
3. De participanten kunnen actuele informatie over het proces op de website van het NMP (www.nationaalmilieuprogramma.nl) vinden.
4. Het NMP wordt vanuit de drie opgaven vitale ecosystemen, gezonde leefomgeving, duurzame, circulaire economie opgesteld. Deze drie opgaven vormen het inhoudelijke kader van het NMP.
5. Het NMP richt zich op de milieuschade als gevolg van 'vervuiling'. Biodiversiteit en klimaat vallen onder andere programma's.
6. Per onderwerp zijn er op hoofdlijnen drie mogelijke uitkomsten: er zijn geen aanvullende maatregelen nodig, er komen aanvullende maatregelen in het NMP of we ontdekken een hiaat die we nader moeten onderzoeken.
7. Participatiemomenten koppelen we zo veel mogelijk aan elkaar. Op die manier houden we het voor deelnemers behapbaar.
8. Waar mogelijk sluiten we aan bij bestaande participatietrajecten.
9. Voor sommige onderwerpen die onderdeel zijn van het NMP en vrij recent een participatietraject hebben afgerond, of waar recent beleid is vastgesteld, wordt de participatie niet opnieuw georganiseerd. Denk bijvoorbeeld aan het schone lucht akkoord en het Nationaal Waterprogramma.
10. Het totale pakket aan maatregelen in het NMP moet ervoor zorgen dat de doelen voor 2030 en 2050 behaald worden. Als blijkt dat de maatregelen uit de participatie niet voldoende zijn om de doelstellingen te halen, zullen na afloop van het participatieproces aanvullende of aangescherpte maatregelen in het NMP worden opgenomen.

3.2 Participatietijdlijn

Dit plan gaat over de participatie in de periode van medio 2022 tot en met medio 2023. Deze periode begint met de start van het participatieproces en eindigt met de vaststelling van het NMP. Dat is tegelijk het eind van het participatieproces. In de tussenliggende periode vinden diverse informele participatiemomenten plaats. Naar verwachting wordt in het najaar van 2023 het NMP en de planMER vastgesteld. Op www.nationaalmilieuprogramma.nl kunt u de planning van de verschillende participatieonderdelen vinden.

Het participatietraject bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Formele participatie: Eerste zienswijzenprocedure
2. Informele participatie: Themasessies
3. Informele participatie: Online reactiemogelijkheid
4. Informele participatie: Integratiesessies
5. Informele participatie: Participatieve waarde evaluatie
6. Formele participatie: Tweede zienswijzenprocedure

Daarna wordt het NMP vastgesteld. Per onderdeel leest u hierna een korte beschrijving van dit onderdeel.

3.2.1 Formele participatie: Eerste zienswijzenprocedure

Het participatieproces begint met:

- een brief van het Kabinet aan de Tweede Kamer
- de terinzagelegging van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het milieueffectrapport voor het NMP
- de terinzagelegging van dit (ontwerp)participatieplan
- een zienswijzenprocedure

Het participatieproces begint met de formele start: de eerste zienswijzenprocedure. Iedereen kan reageren op dit (ontwerp)participatieplan en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau door het indienen van een zienswijze. De indieners van een zienswijze krijgen via een zogenoemde reactienota een terugkoppeling op hun zienswijze. We streven ernaar dit binnen 12 weken na afronding van de termijn te doen.

Op www.platformparticipatie.nl staat meer informatie over de zienswijzenprocedure.

3.2.2 Informele participatie: Themasessies

Per opgave (vitale ecosystemen, gezonde leefomgeving en duurzame, circulaire economie) organiseren we drie themasessies:

- Themasessie 1 over streefbeelden, doelen en het kader
- Themasessie 2 over oplossingsrichtingen en maatregelen
- Themasessie 3 over maatregelen, dilemma's en voors en tegens

Bij het uitnodigen van partijen bij de themasessies kijken we per bijeenkomst welke deelnemers passend en logisch zijn. We streven ernaar per bijeenkomst meerdere, verschillende belanghebbenden aan tafel te hebben. Naast de themasessies die over een specifieke opgave gaan, organiseren we een aantal 'algemene themasessies'. Bij die sessies staat een overkoepelend thema centraal, zoals bijvoorbeeld voorlichtingscampagnes.

Indien noodzakelijk organiseren we gerichte activiteiten om de inbreng van doelgroepen die bij de themasessies ontbreken, op te halen. Denk hierbij aan publieksonderzoek of een burgerpanel om de mening van inwoners op te halen, participatiebijeenkomsten die zich specifiek op jongeren richten of een bijeenkomst die specifiek gericht is op mede-overheden.

3.2.3 Informele participatie: online reactiemogelijkheid

Via de website van het NMP delen we de opbrengst van alle themasessies. Iedereen kan de opbrengst uit de themasessies aanvullen. Missen er nog maatregelen? Of missen er nog voor- en nadelen per maatregel? Door deze online reactiemogelijkheid kan iedereen die niet aanwezig was bij de themasessie toch bijdragen.

3.2.4 Informele participatie: integratiesessies

Tussen de drie opgaven (vitale ecosystemen, gezonde leefomgeving en duurzame, circulaire economie) zijn sterke afhankelijkheden: vitale ecosystemen vormen de basis voor een gezonde leefomgeving en een duurzame, circulaire economie draagt weer bij aan vitale ecosystemen. De kracht van het NMP is dat deze opgaven in samenhang beschouwd worden. Daarom organiseren we een aantal integratiesessies waar we de voortgang vanuit de themasessies bespreken en op zoek gaan naar dwarsverbanden en de samenhang.

3.2.5 Informele participatie: participatieve waarde evaluatie

Op een laagdrempelige manier worden eerdere deelnemers uit het participatieproces en een representatieve groep inwoners uit Nederland uitgenodigd op de stoel van de staatssecretaris. In een online omgeving zien zij welke keuze de staatssecretaris voor het NMP moet maken, ze krijgen een overzicht van de concrete voor- en nadelen (of effecten) van de maatregelen waartussen de staatssecretaris kan kiezen en de beperkingen die er zijn (bijv. beperkt budget of een verplichtend doel). Vervolgens wordt er aan participanten gevraagd wat zij zouden kiezen als ze bestuurder waren. Ten slotte lichten deelnemers hun keuzes toe wat een scherp beeld oplevert van hun voorkeuren en overwegingen. De participatieve waarde evaluatie zal deels gelijktijdig met de integratiesessies worden uitgevoerd.

3.2.6 Formele participatie: tweede zienswijzenprocedure

Het ontwerp-NMP wordt ter inzage gelegd, samen met het milieueffectrapport dat de effecten van de voorgenomen maatregelen op het milieu laat zien. Daarop kan iedereen reageren door een zienswijze in te dienen en zo zijn mening te geven. Iedereen krijgt dan zes weken de tijd om te reageren op deze twee documenten. Na deze periode bekijken we alle ingekomen reacties. De indieners krijgen na vaststelling van het NMP een reactie op hun zienswijze.

3.2.7 Vaststelling NMP (geen participatie mogelijk)

Mede op basis van de informatie uit het participatieproces en de behandeling in de Tweede Kamer stelt het Kabinet het definitieve NMP vast. Daarna is het NMP 'staand beleid'. Het NMP wordt daarna uitgevoerd. Bij deze vastgestelde versie hoort een participatie-motiveringsdocument, waarin staat hoe de participatie heeft plaatsgevonden, welke partijen betrokken waren en wat met de inbreng is gedaan.

3.3 Informatievoorziening

Gedurende het gehele project is er een aantal manieren waarop geïnteresseerden op de hoogte worden gehouden van het project:

- Er is een aparte website van het NMP (www.nationaalmilieuprogramma.nl), op deze website staat informatie over het proces, het NMP en relevante documenten
- Er komt een nieuwsbrief, geïnteresseerden kunnen zich op de website van het NMP aanmelden voor deze nieuwsbrief
- Er worden op verschillende momenten informatiebijeenkomsten georganiseerd, waar vragen gesteld kunnen worden over het NMP. Daar waar dat mogelijk is worden informatiebijeenkomsten gekoppeld aan participatieactiviteiten.
- De opbrengst van ieder participatiemoment wordt op de website van het NMP gepubliceerd.
- De zienswijzenprocedures vinden plaats via www.platformparticipatie.nl. Via de website van het NMP wordt u naar de juiste online plek doorverwezen.

4 Vervolg

In dit (ontwerp)participatieplan hebben wij een voorstel gedaan voor de invulling van participatie. We horen graag van u wat u van dit voorstel vindt.

U kunt tijdens de periode van 24 augustus 2022 tot en met 4 oktober 2022 reageren op dit (ontwerp)participatieplan en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Op www.platformparticipatie.nl leest u hoe u uw reactie kunt geven. Het streven is om indieners van zienswijzen binnen 12 weken een reactie te geven op hun zienswijze. Waar nuttig of nodig wordt het (ontwerp)participatieplan naar aanleiding van de ontvangen zienswijzen aangepast.

5 Onze contactgegevens

Hebt u een vraag, een idee of informatie die u met ons wilt delen? Bent u nog niet betrokken bij het NMP en wilt u dat wel zijn? We horen het graag.

Ministerie van IenW
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG
postbusnationaalmilieuprogramma@minienw.nl
www.nationaalmilieuprogramma.nl